VIIKONVAIHDE

Intialainen ateria. Ruokamatka maailmalle alkaa Intiasta. Fenkolin eli saksankuminan siemenistä saa maustetta. Sivu 15

Uusi ruokakauppa. Ullavalainen osuuskunta pyörittää jo toista vuotta vetovoimaista kyläkauppaa. Sivu 13

Suolat vertailussa. Kansa ei käytä enää kuuliaisesti vain jodioitua ruokasuolaa. Vaihtoehtoja on entistä enemmän. Sivu 14

Kerran käytetty, roskiin heitetty

Suomalaiset heittävät vuosittain pois jopa 80 miljoonaa kiloa tekstiilejä. Vain viidennes siitä kierrätetään. Halpatuonnin yleistyttyä vaatteista on tullut kertakäyttötavaraa.

JAANA KANKAANPÄÄ

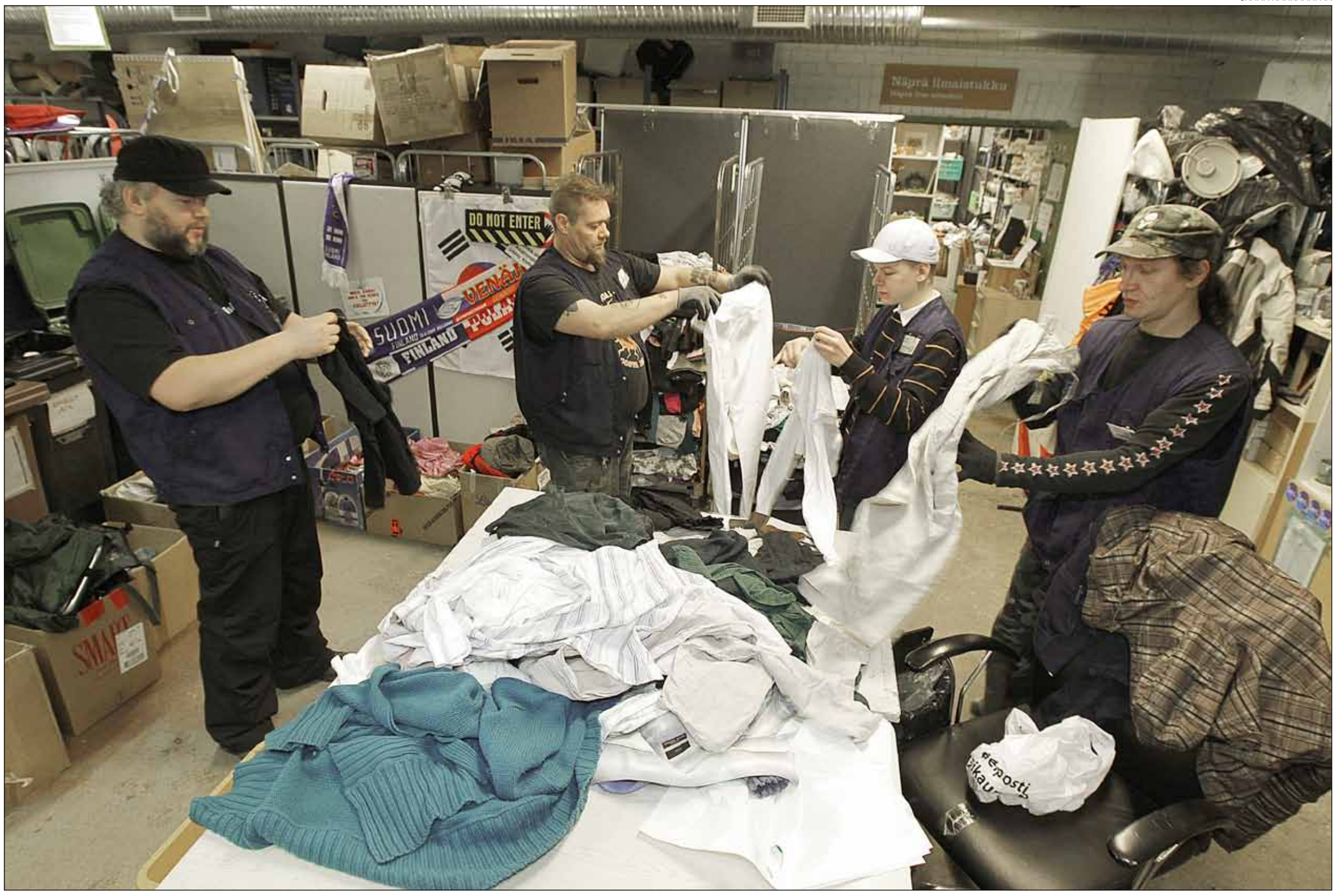

Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskus myi viime vuonna lähes 280 000 kierrätettyä vaatetta. Ilmaiseksi jaettiin yli 670 000 tuotetta, joista osa oli vaatteita. Maanantaina keskukseen saapuneita vaatteita lajittelivat Alexander Aristov (vas.), Derek Westerback, Janne Lyttinen ja Petri Kiiskinen.

”Eletään sellaista yltäkylläisyyden aikaa, että mikään ei riitä”, huokaa kierrätysvaatteita lajitteleva työntekijä Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskuksessa.

Tekstiilivuorten keskellä näkee konkreettisesti, miten ihmiset haaskaavat vaatteita kiihtyvällä tahdilla. Pois heitetään paitoja ja mekkoja, joita on käytetty kerran tai pari.

Myös halpatuonnin lisääntyminen on pantu merkille. Suuri osa vaatteista on huonokuntoisia, vaikka ne ovat melkein uusia.

”Kymmenessä vuodessa hinnat ovat laskeneet ja tuotanto siirtynyt Kiinaan”, Helsingin Hietalahden kierrätyspisteen myymäläpäällikkö **Sanna Fagerlund** toteaa.

Yhdeksän kiloa roskiin

Kuluttajat heittävät pois vuosittain 70–80 miljoonaa kiloa tekstiilejä. Suomalaista kohden se tekee noin neljätoista kiloa.

Määrästä yli yhdeksän kiloa heitetään roskiin ja alle viisi lahjoitetaan hyväntekeväisyyteen. Suurin osa tekstiileistä päätyy siis kaatopaikalle ja pieni osa polttoon.

Samalla, kun jätevuoret kasvavat, haalitaan tilalle uusia vaatteita.

Tilastokeskuksen kulutustutkimusten mukaan jokainen suomalainen osti tekstiilejä vuonna 2010 uutena noin 13 kiloa. Sen lisäksi hankittiin käytettyjä vaatteita 1,3 kiloa.

Vaate hylätään nopeasti

Kuluttajatutkimuskeskuksen arvion mukaan vaatteiden käyttöikä on lyhentynyt viime vuosina.

Syitä siihen ovat vaihtuva muoti, edulliset hinnat ja heikko laatu. Jopa 80 prosenttia Suomessa myydyistä vaatteista valmistetaan Kaukoidässä. Kotimaisten vaatteiden osuus on pudonnut neljään prosenttiin ja loput tuodaan lähinnä Euroopasta.

Pohjoismaisen ympäristömerkinnän teettämässä kyselyssä kävi ilmi, että kuluttajat luopuvat vaatteista ensisijaisesti kulumisen ja käyttökelvottomuuden vuoksi. Harva korjaa enää vaatteitaan tai leikkaa niistä matonkuteita.

Kuluttajien antamien vastausten ja käyttäytymisen välillä vallitsee ristiriita. Yli 60 prosenttia kertoo pitävänsä tärkeänä, että vaate on ympäristömerkillä osoitettu turvalliseksi ja ekologiseksi. Todellisuudessa kaupoista ostetaan kuitenkin halpatuontivaatteita, jotka venähtävät pesussa muodottomiksi ja reikiintyvät nopeasti.

Ympäristön kannalta parasta olisi toimia juuri päinvastoin eli hankkia pieni määrä laadukkaita, ajattomia vaatteita, jotka kestävät käytössä pitkään.

Rikkinäinen ei kelpaa

Suurin ongelma tekstiilien kierrätyksessä on, etteivät rikkinäiset vaatteet kelpaa kellekään. Suomessa on vain kaksi toimijaa, jotka käsittelevät poistotekstiilejä mekaanisesti ja tekevät niistä muun muassa rakennusalan tuotteita.

Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskus ottaa vastaan ehjiä, puhtaita ja käyttökelpoisia vaatteita. Myyntiin kelpaamattomia vaatteita saa hakea keskuksesta ilmaiseksi.

Rikkinäisistä tekstiileistä syntyy Hietalahden Plan B -ompelimossa uusia tuotteita: vaatteita, laukkuja ja päällisiä huonekaluihin.

Pienet tilkut päätyvät päiväkoteihin ja kouluihin askartelutarpeiksi. Mitään ei heitetä hukkaan.

Fagerlund kertoo, että nykyään myös yritykset tuovat kierrätyskeskukseen vaatteita, jotka ovat viallisia tai eivät ole menneet kaupaksi. Niistäkin syntyy uusia, laadukkaita tuotteita.

Asiakkaalle hyvä mieli

Kierrätyskeskuksessa asiakkaiden kierrätysintoa herätellään tehokkaalla konstilla.

Ostaessaan vanhaa asiakas saa tietää, paljonko hankinta säästi luonnonvaroja verrattuna uutena ostettuun.

Kierrätyskankaista ommeltu pusero ja vanhoista puuhelmistä kootut korvakorut säästivät ostoskuitin mukaan kolme kiloa kiinteitä luonnonvaroja. Siihen sopii olla tyytyväinen.

KATJA KOLJONEN

Plan B -ompelimon osastovastaava Irina Aardemäe esittelee vanhoista farkuista tehtyä mekkoa. Taustalla värikkäitä kierrätyskankaita.

Esimerkiksi Punaiselle Ristille lahjoitetuista tekstiileistä jopa 40 prosenttia kulkeutuu polttoon. Reikäisille, kuluneille tekstiileille ei löydy ottajaa.

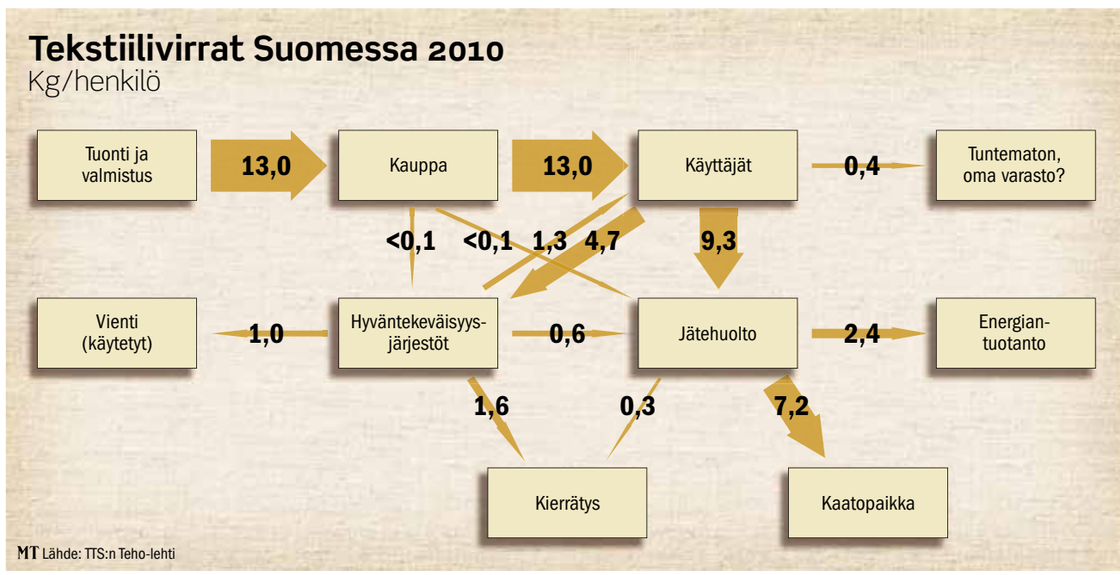

Reikäiselle rytkylle etsitään ottajaa

”Äiti, miksi sinä heität vaatteita roskiin?”

Kahdeksanvuotiaan tyttären kysymys jäi vaivaamaan maanviljelijä-sairaanhoitaja **Helena Hinkkalaa** pitkäksi aikaa. Perusteellinen selvitystyö paljasti, että tekstiilien kierrätys on Suomessa retuperällä.

Hinkkala otti yhteyttä Hämeen ammattikorkeakouluun, mikä poiki tutkimuksen tekstiilien kierrätyksen tilanteesta. Lopulta perustettiin Suomen poistotekstiilit ry, jonka puheenjohtajana Hinkkala toimii.

Yhdistyksen ensisijainen tavoite on edistää poistotekstiilien hyötykäyttöä ja vähentää tekstiilijätettä.

Tekstiilijäte kelpaa parketin alle

Kierrätys on jäänyt hyväntekeväisyysjärjestöjen vastuulle. Suomessa tekstiilejä kierrättävät lähinnä UFF, Suomen Punainen Risti, Fida-lähetystorit ja Pelastusarmeija.

Hinkkala kertoo, että esimerkiksi Punaiselle Ristille lahjoitetuista tekstiileistä jopa 40 prosenttia kulkeutuu polttoon. Reikäisille, kuluneille tekstiileille ei löydy ottajaa.

Ongelma on, ettei tuottajavastuu kohdistu tekstiileihin, eikä materiaali ole innoittanut tekemään bisnestä.

Hinkkalan käsityksen mukaan Suomessa on vain yksi firma, joka käyttää poistotekstiiliä tuotteisiinsa puhtaasti bisnesmielessä. Yritys valmistaa muun muassa parketinalus- ja öljynimeytysmattoja.

Humppilan malli kopioitavissa

Poistotekstiilit-yhdistys aikoo selvittää, miten valtakunnallinen tekstiilimateriaalipankki palvelisi yrityksiä ja järjestöjä.

Ensimmäinen askel on luoda Humppilaan kierrätysmalli, joka on kopioitavissa muihin kuntiin.

Humppilassa kunta on luovuttanut yhdistyksen käyttöön hallin, jonne asukkaat voivat tuoda vanhoja tekstiilejä. Pajalla ne lajitellaan erilaisiin käyttötarkoituksiin.

Kansalaisjärjestöt, päiväkodit ja muut voivat hakea ilmaiseksi askartelumateriaalia. Yrittäjät puolestaan voivat ostaa tekstiilejä kilohinnalla. Pajalta voi tilata vaikka kahdetsadat farkut.

Hinkkala on toiveikas, että Humppilan mallin ansiosta tekstiilivirrat kaatopaikoille katkeavat.

Tietoa yhdistyksen toiminnasta saa nettisivulta *www.poistotekstiilit.fi*.

KATJA KOLJONEN